

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 195/21
Luxembourg, 9. november 2021

Kohtuotsus (kohtuasi C-91/20)
Bundesrepublik Deutschland

Euroopa ühise varjupaigasüsteemiga ei ole põhimõtteliselt vastuolus, kui liikmesriik laiendab tuletatud õigusena ja perekonna ühtsuse säilitamise eesmärgil automaatselt pagulasseisundit sellise lapsevanema alaealisele lapsele, kellele see seisund on omistatud

Põhikohtuasja kaebaja LW, kes on Tuneesia kodanik, sündis 2017. aastal Saksamaal ja tal on tuneeslannast ema, kelle varjupaigataotlust ei rahuldatud, ja süürlasest isa, kellele anti 2015. aastal pagulasseisund. LW nimel esitatud varjupaigataotlus jäeti Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Saksamaa föderaalne migratsiooni- ja pagulasamet) otsusega rahuldamata.

Kuna selle otsuse peale esitatud kaebust halduskohtus ei rahuldatud, esitas LW kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule Bundesverwaltungsgerichtile (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus).

Eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, et LW ei saa pagulasseisundit taotleda tema enda isikust tuleneva õiguse alusel. Ta võib nimelt saada tõhusat kaitset oma kodakondsusjärgses riigis Tuneesias. Siiski vastab LW riigisisese õiguses ette nähtud pagulasseisundi saamise tingimustele¹ varjupaigamenetluses tuletatud õigusena ja perekonna kaitse eesmärgil, sama seisundi saanud lapsevanema alaealise lapsena. Nende õigusnormide alusel tuleb anda pagulasseisund ka lapsele, kes on sündinud Saksamaal ja kellel on oma teise vanema kaudu sellise kolmanda riigi kodakondsus, mille territooriumil teda taga ei kiusata.

Küsites, kas selline Saksa õiguse tõlgendus on kooskõlas **direktiiviga 2011/95**², otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus menetluse peatada ja paluda Euroopa Kohtul tõlgendada selle direktiivi artiklit 3³ ja artikli 23 lõiget 2⁴. Euroopa Kohtu suurkoda vastas, et nende sätetega **ei ole vastuolus see, kui soodsamate riigisiseste sätete kohaselt annab liikmesriik tuletatud õigusena ja perekonna ühtsuse säilitamise eesmärgil pagulasseisundi sellise kolmanda riigi kodaniku vallalisele alaealisele lapsele, kellele selline seisund on omistatud, sealhulgas juhul kui laps on sündinud selle liikmesriigi territooriumil ja tal on teise vanema kaudu muu kolmanda riigi kodakondsus, kus ei ähvarda teda tagakiusamine. Need riigisisese õigusnormid on direktiiviga 2011/95 kooskõlas tingimusel, et lapse suhtes ei kehti selles direktiivis toodud välistamise alus ja tal ei ole oma kodakondsusest või muust tema isiklikku õiguslikku seisundit iseloomustavast tegurist tulenevalt õigust paremale**

¹ Käesoleval juhul varjupaigaseaduse (Asylgesetz) § 26 lõiked 2 ja 5 põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis. Need sätted näevad koostoimes ette, et pagulase vallalist alaealist last tunnustatakse tema taotlusel rahvusvahelise kaitse saajana, kui tema vanemale antud seisund on muutunud lõplikuks.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9).

³ Selles sättes on liikmesriikidele ette nähtud võimalus kehtestada soodsamaid norme, et otsustada, kes kvalifitseerub pagulaseks saamise kriteeriumidele vastavaks isikuks, ning et määrata kindlaks rahvusvahelise kaitse sisu, kui need normid on kooskõlas direktiiviga.

⁴ Selles sättes, mille eesmärk on kaitsta rahvusvahelise kaitse saaja perekonna ühtsuse säilitamist, kui pereliikmed individuaalselt ei kvalifitseeru sellisele kaitsele, on ette nähtud, et neile pereliikmetele laienevad teatavad kaitse saajale antavad hüved.

kohtlemisele selles liikmesriigis võrreldes sellega, mis talle saaks osaks pagulasseisundi saamisega.

Euroopa Kohtu hinnang

Esimesena tõdes Euroopa Kohus, et lapse puhul, kes on sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, ei ole täidetud tingimused, mis on vajalikud selleks, et talle saaks anda tema enda olukorrast tulenevalt pagulasseisundi direktiiviga 2011/95 kehtestatud korra alusel.

Nimelt nähtub sellest direktiivist, et pagulasena tunnustamiseks peavad olema täidetud kaks tingimust, mis puudutavad esiteks tagakiusamishirmu ja teiseks puuduvat kaitset tagakiusamise eest kodakondsusjärgse kolmanda riigi poolt. LW võib saada aga tõhusat kaitset Tuneesias. Euroopa Kohus tuletas selles kontekstis meelde, et direktiiviga 2011/95 kehtestatud korra järgi ei saa rahvusvahelise kaitse taotlust individuaalsel alusel rahuldada üksnes sel põhjusel, et taotleja pereliikmel on põhjendatud kartus, et teda võidakse taga kiusata, või esineb reaalne oht, et talle tekitatakse suur kahju, kui on tõendatud, et hoolimata tema seotusest selle pereliikmega ja olenemata tema sellest tulenevast erilisest haavatavusest, ei ähvarda taotlejat ennast tagakiusamise või suure kahju tekkimise oht⁵.

Teisena märkis Euroopa Kohus, et direktiivis 2011/95 ei ole ette nähtud pagulasseisundi laiendamist tuletatud õigusena pagulase pereliikmetele, kelle puhul ei ole individuaalselt selle seisundi saamise tingimused täidetud. Nimelt piirdub selle direktiivi artikkel 23 sellega, et kohustab liikmesriike kohandama oma riigisisest õigust nii, et niisugustel pereliikmetel oleks niivõrd, kuivõrd see on kooskõlas pereliikmete isikliku õigusliku seisundiga, õigus taotleda teatavaid hüvesid, mille hulka kuuluvad näiteks elamisloa väljastamine või võimalus tööd saada ja mille eesmärk on säilitada perekonna ühtsus. Ka ei laiene liikmesriikide kohustus anda nimetatud hüvesid nendele rahvusvahelise kaitse saaja lastele, kes on sündinud vastuvõtvast liikmesriigis seal loodud perekonda.

Kolmandana, selleks, et kindlaks teha, kas liikmesriik võib siiski anda tuletatud õigusena ja perekonna ühtsuse säilitamise eesmärgil pagulasseisundi sellises olukorras lapsele nagu LW, tuletas Euroopa Kohus meelde, et direktiivi 2011/95 artikkel 3 lubab liikmesriikidel kehtestada soodsamaid norme, et otsustada, kes kvalifitseerub pagulaseks saamise kriteeriumidele, kui need normid on kooskõlas selle direktiiviga.

Direktiiviga on eelkõige vastuolus normid, mille kohaselt võib pagulasseisundi omistada kolmandate riikide kodanikele, kes on olukorras, millel ei ole mingit seost rahvusvahelise kaitse loogikaga⁶. Kuid pagulasseisundi automaatsel laiendamisel tuletatud õigusena sellise isiku alaealisele lapsele, kellele see seisund on omistatud, olenemata sellest, kas lapse puhul on individuaalselt täidetud selle seisundi saamise tingimused, ja sealhulgas juhul, kui laps on sündinud vastuvõtvast liikmesriigis, mis on põhikohtuasjas vaidlusalustes õigusnormides ette nähtud pagulaste perekonna ühtsuse säilitamiseks, on seos rahvusvahelise kaitse loogikaga.

Euroopa Kohus märkis siiski, et võib esineda olukordi, milles pagulasseisundi automaatne laiendamine tuletatud õigusena ja perekonna ühtsuse säilitamise eesmärgil pagulase alaealise lapse suhtes oleks nimetatud seose olemasolust hoolimata direktiiviga 2011/95 vastuolus.

Seega, esiteks oleks selle artiklis 3 esitatud reservatsiooniga vastuolus see, kui liikmesriik kehtestab sätted, millega pagulasseisund antakse isikule, kellele selle seisundi andmine on direktiivi artikli 12 lõike 2 järgi välistatud. Põhikohtuasjas vaidlusalused riigisisised õigusnormid välistavad aga pagulasseisundi laiendamise sellistele isikutele.

Teiseks välistab direktiivi 2011/95 artikli 23 lõikest 2 tulenev reservatsioon, et rahvusvahelise kaitse saajale antud hüved laieneksid tema pereliikmele, kui see oleks vastuolus asjaomase pereliikme isikliku õigusliku seisundiga. Euroopa Kohus täpsustas selle reservatsiooni ulatust, mida tuleb järgida ka juhul, kui liikmesriik kehtestab selle direktiivi artikli 3 alusel soodsamaid norme,

⁵ Vt 4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Ahmedbekova ([C-652/16](#) punkt 50).

⁶ Vt 4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Ahmedbekova ([C-652/16](#) punkt 71).

mille kohaselt laiendatakse rahvusvahelise kaitse saajale omistatud seisundit automaatselt tema pereliikmetele sõltumata sellest, kas viimaste puhul on täidetud selle seisundi andmise tingimused.

Rahvusvahelise kaitse saaja lapse – kes individuaalselt ei kvalifitseeru sellisele kaitsele – isikliku õigusliku seisundiga oleks vastuolus, kui talle laieneksid direktiivi 2011/95 artikli 23 lõikes 2 nimetatud hüved või sellele kaitse saajale antud seisund, kui sellel lapsel on vastuvõtva liikmesriigi kodakondsus või muu kodakondsus, mis annab talle kõiki tema isiklikku õiguslikku seisundit iseloomustavaid tegureid arvestades õiguse paremale kohtlemisele selles liikmesriigis võrreldes sellega, mis talle saaks osaks sellise laiendamisega. Direktiivi 2011/95 artikli 23 lõikes 2 sisalduva reservatsiooni niisugune tõlgendus võtab arvesse lapse parimaid huve, millest lähtuvalt tuleb seda sätet tõlgendada ja kohaldada.

Konkreetses asjas ei ole näha, et LW-l oleks Tuneesia kodakondsuse või mõne muu tema isiklikku õiguslikku seisundit iseloomustava teguri tõttu õigus paremale kohtlemisele Saksamaal kui see, mis tuletatud õigusena tuleneb tema isale antud pagulasseisundi laiendamisest.

Lõpuks täpsustas Euroopa Kohus, et see, kas direktiiviga 2011/95 on kooskõlas niisuguste soodsamate riigisiseste õigusnormide nagu põhikohtuasjas kohaldamine sellises olukorras nagu LW puhul, ei sõltu sellest, kas temal ja tema vanematel on võimalik asuda elama Tuneesiasse. Selle direktiivi artikli 23 mõte on võimaldada pagulasel kasutada õigusi, mida see seisund talle annab, säilitades samal ajal oma perekonna ühtsuse vastuvõtvas liikmesriigis, ja see, kas LW perekonnal on võimalus asuda Tuneesiasse elama, ei saa järelkult õigustada seda, et selle sätte lõikes 2 sisalduvat reservatsiooni tuleks mõista nii, et see välistab LW-le pagulasseisundi andmise, kuna selline tõlgendus tähendaks, et tema isa loobuks talle Saksamaal antud varjupaigaõigusest.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127